

Ρατσισμός - Κριτήριο αξιολόγησης συνεξέτασης Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου με απαντήσεις

Κείμενο Ι: Αντιρατσιστική εκπαίδευση στο σχολείο

Η εφαρμογή της αντιρατσιστικής εκπαίδευσης στα σχολεία όλων των βαθμίδων μπορεί να θεωρηθεί ως μια πράξη εξισορρόπησης μεταξύ της ευαισθητοποίησης ή μη ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών και μαθητών σε θέματα ρατσισμού, της ενδυνάμωσης των ομάδων που υφίστανται διακρίσεις και της προσπάθειας να αποδομηθεί η διαίρεση σε ομάδες.

Είναι σημαντικό για την αντιμετώπιση των καθημερινών μορφών αποκλεισμού να γίνει ορατή η «λανθάνουσα» εμπλοκή κάθε μέλους της κοινωνίας μας σε μια ιστορία του ρατσισμού και της ευρωπαϊκής «ανωτερότητας». Η αντιρατσιστική εκπαίδευση δεν επιδιώκει την εξάλειψη των επιφανειακών συμπτωμάτων, αλλά έχει να κάνει με τις αιτίες και τις ρίζες του ρατσισμού. Αντιρατσιστική εκπαίδευση δεν είναι δυνατή χωρίς την πρόσβαση στη συστημική φύση της ρατσιστικής βίας. Στόχος εκπαιδευτικών προσπαθειών δεν μπορεί να είναι η καταστολή της ατομικής συμπεριφοράς ή η βελτίωσή της αλλά η απόκτηση γνώσεων σχετικά με τους μηχανισμούς του αποκλεισμού, τους οποίους επιδιώκει να αλλάξει. Δεν πρόκειται για την καταπολέμηση της συμπεριφοράς των ατόμων αλλά για την γνωστοποίηση δομών και λειτουργιών του ρατσισμού, των προκαταλήψεων και του κοινωνικού αποκλεισμού. Πολλοί εκπαιδευτικοί επικεντρώνονται στην τάξη σε ακραίες μορφές ρατσισμού, όπως το ναζιστικό καθεστώς, το καθεστώς του απαρτχάιντ της Νότιας Αφρικής ή των κοινωνιών των σκλάβων στον Αμερικανικό Νότο. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι σε αυτό το πλαίσιο να θεματοποιούμε τον καθημερινό ρατσισμό.

Η αντιρατσιστική εκπαίδευση πρέπει να είναι παρούσα σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Όσον αφορά τον ρατσισμό, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να επεξεργαστούν και να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους, τις σκέψεις τους, τις προσδοκίες και συμπεριφορές τους. Μορφές λειτουργίας του ρατσισμού, υποκειμενικές και κοινωνικές λειτουργίες των προκαταλήψεων πρέπει να θεματοποιούνται στο σχολικό μάθημα. Είναι σημαντικό το ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες, κυρίως της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πρέπει να μάθουν να λαμβάνουν θέση και να αμφισβητούν αυτές τις προκαταλήψεις. Η αντιρατσιστική δράση δεν θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο στο σχολείο αλλά και έξω από την τάξη (στον ελεύθερο χρόνο, στην οικογένεια) και να υποστηρίζεται σθεναρά. Ως προϋπόθεση για μια αποτελεσματική αντιρατσιστική εργασία δεν μπορεί να θεωρείται αναγκαία η αντιμετώπιση του θέματος «ρατσισμός» μόνο ως αντικείμενο μαθήματος, αλλά είναι εξίσου σημαντική και η τήρηση του «αντιρατσισμού» στο σχολείο.

Στόχος του σχολείου θα πρέπει να είναι η ενεργός συμμετοχή όλων των μαθητών και μαθητριών στην προσπάθεια καταπολέμησης του ρατσισμού. Δεν πρέπει να κυριαρχεί παιδαγωγική κατήχηση, κανένας εκπαιδευτικός δεν πρέπει να υπαγορεύει τι πρέπει να γίνει, αλλά όλοι, εκπαιδευτικοί και μαθητές από κοινού, πρέπει να συμμετέχουν στη διαμόρφωση του αντιρατσιστικού προγράμματος.

Βασίλης Α. Πανταζής, Αντιρατσιστική Εκπαίδευση, ΣΕΑΒ, 2015 (Διασκευή)

Κείμενο II: Αρχές για ένα αντιρατσιστικό σχολείο

Αν θέλουμε να κάνουμε λόγο για τα θέματα του σχολείου και τη συνεισφορά του στην καταπολέμηση του ρατσισμού, πρέπει να εναρμονιστούμε με το σύγχρονο περιεχόμενο της έννοιας εκπαίδευση κατά του ρατσισμού. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το σχολείο δεν μπορεί να κάνει πολλά άμεσα, αν σκεφτούμε τις πιθανότητες να σχεδιάσει αλλαγές προς όφελος της ειρηνικής συνύπαρξης των ανθρώπων χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμό. Από την άλλη πλευρά, όμως, το σχολείο μπορεί να αναπτύξει σημαντικές δραστηριότητες, οι οποίες θα βοηθήσουν τους νέους ανθρώπους να οικοδομήσουν το δικό τους «σύστημα αξιών». Ένα σχολείο που επιδιώκει την εξάλειψη του ρατσισμού έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

Στο αντιρατσιστικό σχολείο επικρατεί κλίμα σεβασμού, που πηγάζει από την ίδια την κοινότητα των μαθητών και μαθητριών. Αυτό συμπεριλαμβάνει τις αξίες που προωθούν την ιδέα της συνύπαρξης, της ανεκτικότητας, της ασφάλειας, της φιλίας, της ειλικρίνειας. Όλα αυτά διαπνέουν τη σχολική ζωή. Οι μαθητές και μαθήτριες καλούνται να συνεισφέρουν στη σχολική ζωή, γιατί είναι το δικό τους σχολείο, για το οποίο έχουν και οι ίδιοι ευθύνη.

Σε ένα αντιρατσιστικό σχολείο ο εκπαιδευτικός συμπεριφέρεται ως πρότυπο αντιρατσιστικού ατόμου. Αντιπροσωπεύει τις αξίες του σχολείου ως απόδειξη στη δική του ζωή. Είναι ένα μη βίαιο άτομο, που σέβεται τους άλλους ανθρώπους, ιδιαίτερα τους μαθητές και τις μαθήτριες. Φυσικά δεν απαιτούμε έναν τέλειο άνθρωπο, κανένας δεν είναι αλάνθαστος. Αλλά κάνουμε έκκληση για έναν εκπαιδευτικό, ο οποίος θα είναι αρκετά ανοιχτός, ώστε να αναγνωρίζει τα λάθη του και να απολογείται για αυτά. Αυτό θα διδάξει στους μαθητές και στις μαθήτριες πώς να συγχωρούν και να συμφιλιώνονται.

Ένα αντιρατσιστικό σχολείο θα υπογραμμίσει και τις αξίες που αντίκεινται στην εποχή μας. Έτσι, για παράδειγμα, στην

εμπορευματοποίηση που κυριαρχεί, θα προτάξει το ενδιαφέρον για τους άλλους ανθρώπους, την αλληλεγγύη και τη συμπάθεια προς τους φτωχούς. Στον σχολικό ανταγωνισμό θα προτάξει τον σεβασμό για τα παιδιά που δεν επιτυγχάνουν σε δραστηριότητες του σχολείου και θα προωθήσει τη συνεργασία. Και απέναντι στα είδωλα του βίαιου πολιτισμού μας θα τους διηγηθεί ιστορίες για ήρωες της αντιρατσιστικής δράσης, όπως είναι ο Martin Luther King, ο Nelson Mandela και πολλοί άλλοι, για να αποτελέσουν για τους μαθητές και τις μαθήτριες πρότυπα προς μίμηση.

Σε ένα αντιρατσιστικό σχολείο θα ασκείται κριτική στις εικόνες βίας και καθημερινού ρατσισμού, που παρατηρούνται στην κοινωνία και ειδικά στα μέσα ενημέρωσης, τα οποία προωθούν την ιδέα ότι η βία είναι αναπόσπαστο μέρος της ζωής των ανθρώπων.

Ένα αντιρατσιστικό σχολείο θα προσφέρει στους μαθητές και στις μαθήτριες ευκαιρίες να κάνουν κάτι καλό για το σχολείο τους και τη ζωή τους. Μπορούν, για παράδειγμα, να υιοθετήσουν ένα σχολείο που βρίσκεται σε μια φτωχή και μη προνομιούχα περιοχή. Μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να αποκτήσουν επικοινωνία με μαθητές και μαθήτριες από άλλες χώρες. Αυτή είναι μια κλασική ιδέα της διεθνούς κατανόησης και γίνεται πιο εφικτή με την ανάπτυξη της σύγχρονης επικοινωνίας. Επίσης μπορεί να οργανώσει δραστηριότητες με μη κυβερνητικές οργανώσεις, όπως η Διεθνής Αμνηστία, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κλπ. Ένα αντιρατσιστικό σχολείο βοηθάει τους μαθητές και τις μαθήτριες να έχουν μια πραγματική προσφορά στην ισότιμη συνύπαρξη του κόσμου. Η αξία των δραστηριοτήτων αυτών δε βρίσκεται στις δραστηριότητες καθαυτές αλλά στη

δυνατότητα που προσφέρουν για επικοινωνία, συζήτηση και αλληλεγγύη.

Το αντιρατσιστικό σχολείο προσπαθεί να συμπεριλάβει και τους γονείς στις εκπαιδευτικές του δραστηριότητες, στις συζητήσεις για τον ρατσισμό, τις διακρίσεις, τον αποκλεισμό, τη βία, στην επιρροή των μέσων ενημέρωσης και στη δημιουργία ενός αντιρατσιστικού σχολικού κλίματος.

Ένα αντιρατσιστικό σχολείο επιδιώκει να βρει συμμάχους στις δραστηριότητες για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μη βίας μεταξύ των μαθητών και μαθητριών. Το σχολείο δεν μπορεί να κάνει τα πάντα, οι γονείς δεν μπορούν να κάνουν τα πάντα ούτε οι μαθητές και μαθήτριες μπορούν να κάνουν τα πάντα. Η συνεργασία όλων είναι απαραίτητη.

Βασίλης Α. Πανταζής, Αντιρατσιστική Εκπαίδευση, ΣΕΑΒ, 2015

Κείμενο III: Στο μικρό παιδί που σκοτώσαμε

Εισαγωγικό σημείωμα

Το Σεπτέμβριο του 2015 βρέθηκε σε παραλία της Τουρκίας το πτώμα ενός τρίχρονου παιδιού από τη Συρία. Το μικρό προσφυγόπουλο είχε πνιγεί μαζί με τη μητέρα και τον πεντάχρονο αδερφό του, σε μια προσπάθεια να φτάσουν σε ελληνικό έδαφος με πλαστική λέμβο.

Μικρούλη μου Αιλάν

μη μας συγχωρέσεις.

Είμαστε όλοι ένοχοι.

Εκείνοι σε δολοφόνησαν

μα εμείς σε σκοτώνουμε κάθε μέρα

με δάκρυα υποκρισίας.

Εκείνοι συνεχίζουν
να δολοφονούν τ' αδέλφια σου
κι εμείς συνεχίζουμε
τις λάιτ ζωές μας
με την ψευδαίσθηση ότι αρκούν τα λάικ
για να νετάρουμε* με το χρέος μας...
Εκείνοι έπνιξαν την ελπίδα μια για πάντα
κι εμείς την επομένη
αποστρέψαμε το πρόσωπό μας...

Μη μας συγχωρέσεις, Αιλάν.

*νετάρω: εξοφλώ

Εύα Νεοκλέους, Λευκή Σελίδα, Εκδόσεις Το Ροδακίό, 2020

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε με συνοπτικό τρόπο (70-80 λέξεις) το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του **Κειμένου II** (Αν θέλουμε... πώς να συγχωρούν και να συμφιλιώνονται).

Μονάδες 15.

ΘΕΜΑ Β

1ο Ερώτημα

Ποιες είναι οι επιδιώξεις της αντιρατσιστικής εκπαίδευσης, όπως αυτές παρουσιάζονται στο **Κείμενο I**; (100-150 λέξεις)

Μονάδες 15

2ο Ερώτημα

α) Να σχολιάσετε σε μία παράγραφο 50 - 60 λέξεων την επιλογή του συγκεκριμένου τίτλου του **Κειμένου I**, αφενός ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα στον αναγνώστη, κι αφετέρου ως προς το βαθμό που ανταποκρίνεται στο συνολικό περιεχόμενο του κειμένου.

Μονάδες 10

Εναλλακτικά:

α) Να εντοπίσετε τρία χαρακτηριστικά της γλώσσας του **Κειμένου I** που επιβεβαιώνουν ότι αυτό ανήκει στον επιστημονικό λόγο. Να καταγράψετε και ένα απόσπασμα για κάθε χαρακτηριστικό.

Μονάδες 10

β) Ποια στοιχεία του **Κειμένου II** θα αιτιολογούσαν την ένταξή του στο κειμενικό είδος των οδηγιών; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με την παράθεση χαρακτηριστικών χωρίων.

Μονάδες 5

3ο Ερώτημα

Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση του συγγραφέα στην 4η παράγραφο του **Κειμένου II** (Ένα αντιρατσιστικό σχολείο θα υπογραμμίσει... πρότυπα προς μίμηση); Πώς ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεση αυτή;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Ποια στάση των σύγχρονων ανθρώπων στηλιτεύει η ποιήτρια στο **Κείμενο III**; Συμφωνείτε με το

καταληκτικό της αίτημα: «Μη μας συγχωρέσεις, Αιλάν»; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αξιοποιώντας κατάλληλα σημεία και κειμενικούς δείκτες του ποιήματος. (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες (π.χ. επιχειρήματα, ιδέες, εκφράσεις κ.ά. από τα κείμενα αναφοράς (I & II)), με την ιδιότητά σας ως μαθητές, να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με τα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει το αντιρατσιστικό σχολείο.

Το κείμενό σας να έχει τη μορφή άρθρου, το οποίο θα δημοσιευτεί στο περιοδικό του σχολείου σας (350-400 λέξεις).

Μονάδες 30

Ενδεικτικές απαντήσεις

ΘΕΜΑ Α

Σύμφωνα με τη σύγχρονη αντίληψη για την εκπαίδευση κατά του ρατσισμού, αν και το σχολείο δεν μπορεί να διαμορφώσει έναν κόσμο χωρίς διακρίσεις, μπορεί, ωστόσο, να βοηθήσει τους μαθητές να διαμορφώσουν ένα σύστημα αξιών. Έτσι, σ' ένα αντιρατσιστικό σχολείο επικρατεί σεβασμός και υπηρετούνται θετικές αξίες, όπως είναι η ανεκτικότητα κι η ειλικρίνεια, με ενεργή τη συμμετοχή των μαθητών. Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως πρότυπο αντιρατσιστικού ατόμου. Σέβεται τους άλλους, αναγνωρίζει κι απολογείται για τα λάθη του, διδάσκοντας έτσι τη συγχώρεση και τη συμφιλίωση.

[Λέξεις: 83]

ΘΕΜΑ Β

1ο Ερώτημα

Η αντιρατσιστική εκπαίδευση αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών σε σχέση με το θέμα του ρατσισμού, στην ενίσχυση των ομάδων που έρχονται αντιμέτωπες με διακρίσεις, αλλά και στην παρεμπόδιση της διαίρεσης των ατόμων σε ομάδες. Στόχος της, μάλιστα, δεν είναι η εξάλειψη των συμπτωμάτων, αλλά ο εντοπισμός των αιτιών κι η ενημέρωση σχετικά με το πώς λειτουργούν οι μηχανισμοί κοινωνικού αποκλεισμού. Δεν θέτει ως στόχο της την αλλαγή στη συμπεριφορά μεμονωμένων ατόμων, αλλά τη βαθύτερη κατανόηση της δομής φαινομένων, όπως είναι ο ρατσισμός, οι προκαταλήψεις και ο κοινωνικός αποκλεισμός. Υπ' αυτό το πρίσμα δεν ενδιαφέρει τόσο η ενασχόληση με τις ακραίες μορφές ρατσισμού, όσο η συνειδητοποίηση του καθημερινού ρατσισμού. Αποσκοπεί, περαιτέρω, στο να παρακινήσει τους μαθητές να κατανοήσουν και να αμφισβητήσουν τις ποικίλες προκαταλήψεις, καθώς και να συμμετάσχουν ενεργά στη διαμόρφωση του αντιρατσιστικού εκπαιδευτικού προγράμματος.

[Λέξεις: 135]

2ο Ερώτημα

α) Ο τίτλος του κειμένου φανερώνει με πολύ σαφή τρόπο το υπό διαπραγμάτευση θέμα, επιτρέποντας στον αναγνώστη να διαμορφώσει πολύ συγκεκριμένες προσδοκίες. Η προσδοκία, άλλωστε, πως ό,τι ακολουθεί σχετίζεται με την αντιρατσιστική εκπαίδευση επιβεβαιώνεται πλήρως, εφόσον παρουσιάζονται αναλυτικά οι επιμέρους επιδιώξεις αυτής της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, τονίζεται η ανάγκη εντοπισμού των αιτιών του ρατσισμού, καθώς και η ανάδειξη μορφών

καθημερινού ρατσισμού, ώστε να γίνεται πιο συνειδητά αντιληπτός από τους μαθητές.
[Λέξεις: 68]

Εναλλακτικά:

α) Στο κείμενο I:

1ο) κυριαρχεί η χρήση γ' ρηματικού προσώπου, που προσδίδει στο ύφος του κειμένου αντικειμενικότητα και αποστασιοποίηση, όπως συνηθίζεται στον επιστημονικό λόγο. Για παράδειγμα: «Η αντιρατσιστική εκπαίδευση δεν επιδιώκει την εξάλειψη των επιφανειακών συμπτωμάτων, αλλά έχει να κάνει με τις αιτίες και τις ρίζες του ρατσισμού.»

2ο) αξιοποιείται η δηλωτική/κυριολεκτική χρήση της γλώσσας, προκειμένου να επιτυγχάνεται η σαφήνεια στις διατυπώσεις και να αποφεύγονται οι αμφισημίες του μεταφορικού λόγου. Για παράδειγμα: «Μορφές λειτουργίας του ρατσισμού, υποκειμενικές και κοινωνικές λειτουργίες των προκαταλήψεων πρέπει να θεματοποιούνται στο σχολικό μάθημα.»

3ο) γίνεται χρήση μακροπερίοδου λόγου, ο οποίος είναι συνδεδεμένος με την επισημότητα του ύφους και, συνάμα, φανερώνει τη δυνατότητα του συντάκτη να καταφεύγει σε εκτενέστερες διατυπώσεις για την απόδοση σύνθετων συλλογισμών, χωρίς να θυσιάζει τη σαφήνεια του κειμένου του. Για παράδειγμα: «Η εφαρμογή της αντιρατσιστικής εκπαίδευσης στα σχολεία όλων των βαθμίδων μπορεί να θεωρηθεί ως μια πράξη εξισορρόπησης μεταξύ της ευαισθητοποίησης ή μη ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών και μαθητών σε θέματα ρατσισμού, της ενδυνάμωσης των ομάδων που υφίστανται διακρίσεις και της προσπάθειας να αποδομηθεί η διαίρεση σε ομάδες.»

β) Το Κείμενο II θα μπορούσε να ενταχθεί στο κειμενικό είδος των οδηγιών και ειδικότερα των μη

διαδικαστικών οδηγιών, εφόσον μέσω της παρουσίασης των στοιχείων εκείνων που χαρακτηρίζουν το αντιρατσιστικό σχολείο παρέχει στον αναγνώστη μια σειρά επιλογών δράσης, προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος στόχος, η δημιουργία δηλαδή ενός αντιρατσιστικού σχολείου. Λαμβάνοντας, μάλιστα, υπόψη πως οι επιλογές αυτές δεν λαμβάνουν το χαρακτήρα μιας ακολουθίας δεσμευτικών δράσεων, αλλά παρέχονται ως πιθανές επιλογές, γίνεται αντιληπτό γιατί το κείμενο εντάσσεται στις μη διαδικαστικές οδηγίες. Επιμέρους επιλογές σε επίπεδο γλώσσας που δικαιολογούν την ένταξή του στο είδος των οδηγιών είναι οι ακόλουθες:

1. **Χρήση α' πληθυντικού προσώπου**, το οποίο δίνει έναν τόνο οικειότητας στο κείμενο και εντάσσει τον πομπό στην ίδια ομάδα ανθρώπων με τον δέκτη: «Φυσικά δεν απαιτούμε έναν τέλειο άνθρωπο, κανένας δεν είναι αλάνθαστος. Αλλά κάνουμε έκκληση για έναν εκπαιδευτικό, ο οποίος θα είναι αρκετά ανοιχτός, ώστε να αναγνωρίζει τα λάθη του και να απολογείται για αυτά.»

2. **Χρήση ρημάτων δράσης**, για να αποδοθούν οι διαδικασίες που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου: «Μπορούν, για παράδειγμα, να υιοθετήσουν ένα σχολείο που βρίσκεται σε μια φτωχή και μη προνομιούχα περιοχή.»

3. **Χρήση ρημάτων σε ενεστώτα χρόνο**, για να δημιουργεί η αίσθηση διαχρονικότητας: «Στο αντιρατσιστικό σχολείο επικρατεί κλίμα σεβασμού, που πηγάζει από την ίδια την κοινότητα των μαθητών και μαθητριών.»

4. **Χρήση έμμεσης προσφώνησης**, ώστε να διαφανεί το σε ποιους απευθύνεται: «Οι μαθητές και μαθήτριες καλούνται να συνεισφέρουν στη σχολική ζωή, γιατί είναι το δικό τους σχολείο, για το οποίο έχουν και οι ίδιοι ευθύνη.»

3ο Ερώτημα

Πρόθεση του συγγραφέα στη συγκεκριμένη παράγραφο είναι να τονίσει τη δυνατότητα, αν όχι την υποχρέωση, του αντιρατσιστικού σχολείου να προσφέρει στους μαθητές αντισταθμιστικές επιλογές, προκειμένου να μην παρασύρονται από τα αρνητικά πρότυπα και τις κίβδηλες αξίες της εποχής μας. Με στόχο, μάλιστα, να καταστήσει πιο σαφή το ρόλο αυτό του σχολείου, αλλά και να τον παρουσιάσει με τρόπο απλό και εύληπτο, αναπτύσσει την παράγραφό του με παραδείγματα. Έτσι, ο αναγνώστης κατανοεί πληρέστερα το πώς το σχολείο μπορεί να «υπογραμμίσει» τις αντιτιθέμενες αξίες της εποχής μας.

ΘΕΜΑ Γ

Η ποιήτρια στηλιτεύει το υποκριτικό ενδιαφέρον των σύγχρονων ανθρώπων, οι οποίοι θέλουν να εμφανίζονται ως ανθρωπιστές, χωρίς, ωστόσο, να είναι πρόθυμοι να αναλάβουν κάποια ουσιαστική δράση. Χαρακτηριστικός, ως προς αυτό, υπήρξε ο τρόπος που αντιμετώπισαν το θάνατο του μικρού Αιλάν. Οι περισσότεροι άνθρωποι, ερχόμενοι αντιμέτωποι με τον άδικο θάνατο ενός τρίχρονου παιδιού, θεώρησαν πως ήταν αρκετά «τα λάικ» για να «νετάρουν» το χρέος τους. Παρουσιάστηκαν, έτσι, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης συγκινημένοι, αλλά την επομένη κιόλας απέστρεψαν το πρόσωπό τους και συνέχισαν «τις λάιτ» ζωές τους, επιτρέποντας τη συνέχιση του δολοφονικού έργου εκείνων που σκότωσαν το μικρό παιδί. Αυτή η αδράνεια, ωστόσο, είναι εξίσου εγκληματική, όπως τονίζεται με τη χρήση α' πληθυντικού προσώπου τόσο στον τίτλο «Στο μικρό παιδί που σκοτώσαμε», όσο και σε άλλα σημεία του ποιήματος «Είμαστε όλοι ένοχοι». Με την παράλληλη παρουσίαση, άλλωστε, της δικής μας δράσης (μα εμείς σε σκοτώνουμε κάθε μέρα) και της δράσης εκείνων (εκείνοι σε δολοφόνησαν) αναδεικνύεται δραστικά η έννοια της συνενοχής.

Το αίτημα, επομένως, της ποιήτριας μοιάζει δικαιολογημένο, στο βαθμό που μια μαζική και εξαιρετικά δυναμική διαμαρτυρία θα μπορούσε να εξωθήσει τους ισχυρούς των κρατών να παρέμβουν δραστικά, προκειμένου να αποτραπεί η συνέχιση της εγκληματικής δράσης που είναι υπεύθυνη για θανάτους όπως αυτός του μικρού παιδιού.

[Λέξεις: 203]

ΘΕΜΑ Δ

Το σύγχρονο σχολείο οφείλει να είναι αντιρατσιστικό

Στην εποχή που διανύουμε, με τη συγκρότηση πολυπολιτισμικών κοινωνιών να αποτελεί τη νέα πραγματικότητα, η δραστική αντιμετώπιση των ρατσιστικών αντιλήψεων συνιστά αναγκαιότητα. Πρόκειται για ένα ζητούμενο που μπορεί σε αρχικό επίπεδο να υπηρετηθεί αποτελεσματικά με τη διαμόρφωση ενός σχολείου συνειδητά αντιρατσιστικού, το οποίο θα συνεισφέρει στην υιοθέτηση ενός νέου μοτίβου κοινωνικής συμπεριφοράς, βασισμένου στην αποδοχή.

Η διαμόρφωση του σύγχρονου αντιρατσιστικού σχολείου μπορεί να επιτευχθεί με την εδραίωση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών στην εκπαιδευτική διαδικασία που θα διασφαλίσουν το ζητούμενο πνεύμα ανανέωσης. Χαρακτηριστικών που σε όλο τους το εύρος απαιτούν τη διαρκή συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων, προκειμένου η διεκδικούμενη αλλαγή να έχει τη στήριξη όλων και να υλοποιηθεί ουσιαστικά. Μ' ένα πρώτο γνώρισμα να σχετίζεται με την έννοια του σεβασμού που θα πρέπει να διακρίνει συνολικά την καθημερινή επικοινωνία των μελών του σχολείου.

Η οικοδόμηση αυτού του κλίματος σεβασμού θα βασιστεί στη συστηματική καλλιέργεια της ανεκτικότητας, ενός καίριου και αναγκαίου γνωρίσματος κάθε νέου πολίτη. Οι

μαθητές θα κληθούν από νωρίς να συνειδητοποιήσουν πως θα συνυπάρχουν με ανθρώπους διαφορετικής εθνικότητας, διαφορετικής φυλής, ποικίλων οικονομικών δυνατοτήτων, αλλά και διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού. Θα χρειαστεί, έτσι, να εξοικειωθούν με τη διαφορετικότητα, η οποία διατρέχει κάθε πτυχή της ανθρώπινης ύπαρξης, ώστε να δείχνουν τον απαιτούμενο σεβασμό απέναντι σε όλους τους συμμαθητές και συνανθρώπους τους.

Σημαντικό χαρακτηριστικό, άλλωστε, του αντιρατσιστικού σχολείου είναι η επίγνωση πως στόχος δεν είναι η καταπολέμηση κυρίως ή μόνο των ακραίων εκφάνσεων του ρατσισμού, αλλά πρωτίστως η αντιμετώπιση του καθημερινού ρατσισμού. Πέρα, δηλαδή, από τις οριακές καταστάσεις που δεν είναι πάντοτε συχνές, υπάρχουν τα καθημερινά, μικρά, μα επώδυνα κρούσματα ρατσισμού που λαμβάνουν ποικίλες μορφές, από τα σαρκαστικά σχόλια για το σωματικό βάρος ενός μαθητή έως τα υπονοούμενα για τις ερωτικές προτιμήσεις ενός άλλου. Ο καθημερινός ρατσισμός δεν είναι ηχηρός και δεν οδηγεί σε εκρηκτικές καταστάσεις βίας, είναι, ωστόσο, εξίσου οδυνηρός, διότι περνά συχνά απαρατήρητος και μπορεί έτσι να παρατείνεται σε διάρκεια.

Πρόσθετο χαρακτηριστικό, επομένως, του αντιρατσιστικού σχολείου είναι η μελέτη και η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των προκαταλήψεων εκείνων που οδηγούν τους ανθρώπους στην υιοθέτηση απορριπτικής στάσης απέναντι στο πολυποίκιλο της ανθρώπινης φύσης. Η αντιμετώπιση του ρατσισμού θα ξεκινά κατ' αυτό τον τρόπο από τις αρχικές πηγές του, με στόχο τη διαμόρφωση ενός νέου τρόπου σκέψης απαλλαγμένου από τα επιζήμια πρότυπα ενός ιδανικού ανθρώπινου τύπου, που οδηγεί σε συναισθήματα απόρριψης όχι μόνο των άλλων, αλλά και του ίδιου μας του εαυτού.

Το αντιρατσιστικό σχολείο θα διεκδικεί τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ειλικρινούς αποδοχής και αυτοαποδοχής, ώστε κάθε μαθητής να αισθάνεται ελεύθερος να επιδοθεί

στη μάθηση, χωρίς να ανησυχεί για το πώς θα του συμπεριφερθούν οι άλλοι. Σ' αυτό το κλίμα θα δομηθούν πραγματικές φιλίες και θα διαμορφωθούν άτομα δεκτικά απέναντι στη διαφορετικότητα.

[Λέξεις: 438]

Επιμέλεια: <https://latistor.blogspot.com>